

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

ירושלים, ד' באב תשע"ט
05 באוגוסט 2019
סימוכין: 2000-1083-2019-0055871

אנשי שפ"י יקרים!

מערכת החינוך על כל שלוחותיה מצויה בעיצומה של חופשת הקיץ, וחלקנו מנצלים את הזמן להפוגה פרטית או משפחתית. לצד החוויות החיוביות זימן לנו הקיץ גם אירועים שעוררו הד ציבורי גדול. אילו האירועים הללו היו מתרחשים במהלך שנת הלימודים, אין ספק שהיינו עוצרים את השגרה ודנים בהם לעומק. היינו מנהלים שיח חינוכי ישיר וברור שמסביר היכן מתחילים ונגמרים גבולות ההתנהלות של כולנו במרחב הציבורי וגם בפרטי. היינו עומדים על המכנה האנושי המשותף ועל חשיבות ההקשבה, הסובלנות והערבות ההדדית.

למערכת החינוך תפקיד חשוב בעיצוב דמותו של התלמיד, והוא חשוב שבעתיים בעתות שכאלה.

לקראת החזרה ללימודים ועם ההיערכות לתחילת השנה, עולה הצורך לזהות זמן מתאים לקיום שיח רלוונטי ומשמעותי באשר לאותם אירועים הן עם צוותי החינוך והן עם התלמידים.

להלן מספר נושאים בהם מומלץ לעסוק בימי ההערכות ובעשייה החינוכית לאורך שנת הלימודים:

בניית אקלים בטוח, מניעת התנהגויות סיכון ומצבי פגיעה וריענון התקנון הבית ספרי:

- יש להתייחס בכובד ראש למצבי סיכון והתנהגויות סיכון, כגון: פגיעות מיניות, פגיעות מקוונות, אלימות, ניצול, שתיית אלכוהול, שימוש בסמים, עישון, הזנחה, מצוקה רגשית, התנהגות מול פיתוי, גבולות, והתנהגות מינית שאינה מכבדת. על התהליך לכלול הקניית ידע אודות מצבי סיכון והתנהגויות סיכון ועבודה על חיזוק שומרי הסף ועידוד העומדים מהצד למנוע מצבים של פגיעה. לרשותכם בשפ"נט ערכת [מגוון תכנים העוסקים ישירות בבניית תקנון](#), החוברת "אלכוהול – עוד צדדים לסיפור, נפגשים לשיח רלוונטי" [בעברית ובערבית](#), חוברת פנייה לעזרה – הכ"ח להיעזר והכ"ח לעזור, החוברת "תלמידים למען תלמידים - כולנו גיבורי אל", והספר [בסוד מתבגרים](#).
- יש להתייחס לסוגיות העוסקות בצילום והפצת תמונות, למשמעות הערכית, החינוכית והחוקית הכרוכה בכך, לסוגיות הנוגעות למערכות יחסים בין אישיות, להתנהגות מינית מכבדת המבוססות על יחסים של אמון והדדיות, . באתר שפ"נט ניתן למצוא תכנים העוסקים [בהצבת גבולות בעת שימוש ברשת ככלל](#) ותכנים בנושא [הפצת סרטונים ותמונות בפרט](#).

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

- **הכשרת צוותי החינוך לאיתור וזיהוי ילדים בסיכון** - לרשותכם מצגת לצוות החינוכי בנושא איתור תלמידים בסיכון המעורבים בשימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים [בעברית](#) ו**בערבית**. כמו כן, מומלץ לפנות ולהתעדכן בשפ"נט בעמוד בנושא [איתור וזיהוי ילדים בסיכון להתעללות ופגיעה](#). כמו כן לרשותכם "ערכה לאיתור וזיהוי ילדים בסיכון להתעללות ולפגיעה" [בעברית](#) ו**בערבית**, והחוברת [דיאלוג מורה תלמיד](#).
 - **שיח עם הורים המעודד תמיכה הורית, מעורבות וקשר**. חשוב להעניק להורים כלים לנהל שיח מעורב, מתעניין ואכפתי עם ילדיהם, לצד הצבת גבולות, הענקת תמרורי אזהרה והבהרת ערכים משפחתיים וחברתיים. לרשותכם בשפ"נט מצגת – ["איך אעודד את ילדי לפנות אלי לעזרה?"](#), והמכתב ["פשוט לדבר"](#) - אגרת להורים בנושא שיחה עם ילדיהם אודות [התנהגויות סיכון](#).
 - **מחאת הקהילה האתיופית** מומלץ לאפשר לתלמידים ולאנשי חינוך לשתף בתחושות ובחוויות שחוו נוכח המחאה ולדון אודות מסריה. לרשותכם, בשפ"נט [המכתב שנשלח בקיץ לצוותי החינוך](#)
 - **אחוזה חברתית, מניעת גזענות, מניעת אפליה**. שיח המעודד נקיטת פעולות לעידוד צדק, הוגנות ושוויון, בקרבנו ובכלל. לרשותכם בשפ"נט פעילויות וחומרים בנושאים [סובלנות](#), [זכויות אדם ומניעת גזענות](#) וכן באתר מט"ח התכנית ["דיבור אחר בחברה וברשת"](#) העוסקת במפגש בין תרבויות וקהילות שונות בחברה הישראלית¹.
 - **הגנה על זכויות אזרחים, אנשי חינוך ותלמידים מהקהילה הלהטבי"ת** – יש להזכיר את החובה המקצועית שחלה עלינו ללמוד ולהעמיק בנושא ולזמן לתלמידים שיח המעודד סובלנות, אמפתיה וכבוד. לרשותכם בשפ"נט [כלים ורעיונות לשיעורים וסדנאות בנושא המאבק בלהט"בופוביה](#)
- מומלץ להזמין את התלמידים להתבונן על הקיץ שהיה כעל תמונת רצף – מניין באנו לקיץ? את מי או את מה פגשנו בקיץ ומה לקחנו ממנו הלאה לשנת הלימודים החדשה? לרשותכם בשפ"נט ["מחזיק מפתחות חינוכי – פותחים שנה"](#)

¹ שיתוף פעולה בין מט"ח, המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים במשרד החינוך ומיזם "דיבור אחר" (שיתוף פעולה בין גוגל ישראל, קרן לאוטמן, מכון שחרית ומיזם 'לחיות יחד').

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

להלן מספר נקודות בתכנון השיח

במהלך השיח העוסק בהתנהגויות סיכון, חשוב להזכיר למורים להקפיד על הקשבה לתלמידים מתוך נקודת המבט שלהם. להסביר להם כי חשוב להעניק לתלמידים מרחב ומקום להשמעת חששות ולחצים, דילמות וספקות, כדי שגם התשובות, התובנות וההחלטות יוכלו לנבוע מהם באופן אותנטי ומשמעותי. **יחד עם זאת, חשוב להדגיש בפני המורים כי כאנשי חינוך עליהם לגבש אמירה חינוכית ערכית ולעודד אותם להביע בשיח עם התלמידים עמדה אנושית, ערכית וחוקית ברורה.**

1. מומלץ לזמן שיח רחב שיאפשר הן שיתוף בחוויות החיוביות שנחוו במהלך החופשה והן התייחסות לאירועים מורכבים אליהם נחשפו מורים ותלמידים.

2. במהלך השיח מומלץ להעביר **מסרים של אמון:**

אמון ביכולת של כל אחד מאתנו כפרטים וביכולתנו כחברה לפעול למען כל הקהילות בתוכנו. אמון ביכולתם של ילדים ובני נוער להתנהל מתוך שיקול דעת ולפעול באופן ערכי. אמון במבוגרים המשמעותיים המחנכים את הילדים ובני הנוער להתנהלות ערכית ומוסרית. אמון ביכולתנו, כחברה חזקה, לזהות מצבי שבר ומורכבות, להתבונן עליהם, ללמוד מהם ולהסיק מסקנות חינוכיות ומעשיות שיעזרו לנו לשמור בהמשך על עצמנו ועל ילדינו.

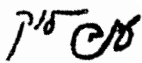
אנשי שפ"י יקרים, כמו תמיד גם בחופשה, אתם מוזמנים להיעזר ולהיוועץ במפקחים על הייעוץ, בפסיכולוגים המחוזיים ובמדריכי שפ"י בתחומים השונים. במידת הצורך, באירועי פגיעה ברשת, עומדות **לרשותכן צוות מפקחות שפ"י במוקד 105.**

אנו שמחות לבשר שבימים הקרובים עתיד להתפרסם העלון המקוון לפתיחת שנת הלימודים תש"פ, בו תוכלו למצוא מגוון חומרים ורעיונות.

נסיים במילותיה של המשוררת עידית פאנק - "הימים שעוד נכוונו לנו, שיהיו נכונים, שיהיו רכונים, שיהיו מעלינו כמו כפות תמרים."

בברכת המשך חופשה שקטה ומוגנת לכם, לעמיתים ולכל תלמידינו באשר הם.

שלכם בברכה,

עינב לוק

מנהלת אגף בכיר שפ"י
והנהלת שפ"י